

Krontäckningsanalys – från bestånds- till individnivå

Procentuell krontäckning berättar hur mycket av en stad som täcks av trädkronor – men inte huruvida trädresursen är stabil, sårbar eller på väg att försvinna. Men när tekniken nu gör framsteg och varje trädkrona kan analyseras individuellt blir det plötsligt möjligt att följa förändringar, bedöma risker och prioritera insatser på ett helt nytt sätt.

För bara några år sedan var krontäckning ett relativt okänt begrepp i urbana miljöer. I dag har många kommuner tillgång till krontäckningsanalyser, och Boverkets nationella kartläggning har gjort data tillgängliga för stora delar av landet. Analyserna visar hur stor del av marken som täcks av trädkronor, men säger mindre om hur krontäckningen är uppbyggd eller fördelad inom staden. Samma krontäckningsprocent kan bestå av många små träd eller ett fåtal stora träd – och innebära helt olika förutsättningar för stabilitet, samhällsnytta och möjliga framtida förluster. De tekniska framstegen gör det dock möjligt att nu för tiden – med hjälp av LAS-data, ortofoton och andra geodata, som ofta redan finns tillgängliga genom exempelvis Lantmäteriet – extrahera enskilda trädkronor med förvånansvärt hög

precision. När varje trädkrona identifieras individuellt blir det möjligt att uppskatta hur många träd som finns, var de står, hur de är fördelade och vilken storlek de har. Det ger ett bättre underlag för att bedöma hur krontäckningen är fördelad och är ett viktigt underlag för att kunna bedöma 3+30+300-principens tillämpningar. Det öppnar även upp för historiska jämförelser. Om samma analys genomförs vid flera olika tidpunkter blir det möjligt att upptäcka var träd har försvunnit och var nya träd har tillkommit. I vissa fall kan det till och med bli ett sätt att identifiera oönskade trädfällningar på kommunal mark.

Lättare att bygga upp databaser

Många kommuner saknar fortfarande en heltäckande träd databas och att bygga upp en databas från scratch har tidigare

inneburit ett stort arbete. För dessa kommuner kan en analys på individnivå fungera som en bra och lättillgänglig startpunkt för en databas. Med hjälp av analysen kan varje krona få ett unikt id, en position, en uppskattad kron diameter och en höjd, vilket kan ligga till grund för en första trädplan. Vill man sedan besikta träden i fält finns redan en stor del av grundinformationen på plats innan inventeringen ens kommer ut i fält. Inventeringen kan då fokusera på sådant som inte går att avläsa från flygbilder och laserskanningar, exempelvis artbestämning, stamdiameter, vitalitet, risk och skador.

Genom att identifiera och avgränsa varje krona får man även en uppskattning av hur många träd som finns inom ett område. Dessutom kan analysen omfatta både kommunal och privat mark,

vilket ger en betydligt mer heltäckande bild av stadens trädbestånd än vad många inventeringar gör i dag.

Superträd kan identifieras

En annan intressant möjlighet är att identifiera stadens så kallade "superträd". Ett stort träd som står på ett torg, vid en skolgård eller längs en välbesökt gata skapar ofta betydligt större samhällsnytta än ett lika stort träd på en undanskymd plats. Om vi kombinerar data om individuella trädkronor med information om befolkningstäthet, gångstråk och vistelsezoner kan vi börja identifiera vilka träd som ger mest nytta för flest människor. Det kan i sin tur hjälpa oss att prioritera skyddsinsatser, växtbäddrenoveringar och skötselinsatser. När resurserna är begränsade bör vi rimligtvis lägga störst kraft på de träd som om de förloras skulle ha den mest omfattande negativa påverkan på människor och stadsmiljö.

Trädskyddsarbetet underlättas

Analys av individuella trädkronor kan också användas i byggprojekt och vid trädskyddsarbete. I den nya SIS-standard för skydd av träd används begreppet uppskattat trädskyddsområde. Om varje krona redan är digitalt avgränsad och kan läsas in i bygghandlingar blir det betydligt enklare att göra tidiga bedömningar av vilka träd som riskerar att påverkas av schaktning, ledningsdragningar eller ny bebyggelse. Det ersätter naturligtvis inte en trädskakning – som krävs för att exakt fastställa trädskyddsområdet – men det kan bidra till att rätt frågor ställs tidigare i processen.

Bättre beslutsunderlag

På sikt blir möjligheterna ännu större. Om individuella trädkronor kombineras med uppgifter om arttillhörighet går det till exempel att analysera hur stor andel av stadens krontäckning som levereras av olika arter. Då blir det också möjligt att modellera framtida scenarier. Hur mycket krontäckning riskerar att gå förlorad om almsjukan slår ut stadens almar? Hur påverkas skuggan i staden om askskottsjukan fortsätter att spridas? Vilka arter står för den största andelen av de reglerande ekosystemtjänsterna? Sådana analyser blir allt viktigare när städer arbetar strategiskt med klimatanpassning och biologisk mångfald. De kan visa vilka delar av trädbeståndet som är mest utsatta för sjukdomar och klimatförändringar och ge underlag för att planera en mer motståndskraftig artsammansättning.

Krontäckningsanalyser har redan förändrat hur vi ser på stadens grönska. Nästa steg är att använda den nya detaljnivån för att bedöma om trädresursen är stabil eller sårbar, förstå vilka förluster som får störst konsekvenser och sätta in åtgärder innan viktiga värden går förlorade. ●

Vatten i utemiljön

Every drop of water matters.

AQUA GATE®

010-179 40 00 - info@aquagate.se
www.aquagate.se